

DE
ORIGINE ET CAUSSIS FABVLARVM
HOMERICARVM.

COMMENTATIO
CHR. GOTTL. HEYNII

RECITATA

D. VI. SEPTEMB. MDCCLXXVII.

Homerum non ex eo, quo nunc imbuti sumus, sensu, sed ex ejus aetatis, in qua vixit, opinionibus et moribus, ex sermonis, qui tum fuit, genio, et pro caeli sui habitu, proque hominum, quibus cum egit, aut quorum res gestas expressit, ingeniis, esse legendum et interpretandum, et dictum jam satis est a multis, et per se, si quis animum advertat, intelligitur. Nec tamen vel sic satis apparet, auditores, quid de fabulis deorum, quibus ille utitur, statuendum sit, et ad assequendum difficile esse videtur, quomodo poeta in hoc narrationis genus inciderit. Dicit omnino vix potest, quam falso multa opinari vulgo soleant homines de Homericis fabulis, cum modo temere ac per ludum poetam eas invenisse, modo senili animi imbecillitate tamquam veras sibi persuasisse putant. Id quod nostris hominibus tanto magis condonandum est, quum in vetere adeo Graecia pauci fuisse videantur, qui de Homero suo recte statuerent, aut de fabularum natura exploratum aliquid haberent. Unde etiam factum est, ut, cum poetae auctoritate indignum esse videretur, quod fabulis

ina-

manibus indulgisse atque adeo de diis absurda et impia finxisse arguer-
batur, excusationes ejus ac defensiones circumspicerent. Exarsit ita-
que studium illud multorum, in primis ex philosophis, revocandi Ho-
mericas fabulas ad arcanos sensus seu allegorias physici vel ethici ar-
gumenti: quos riferunt multi non minore seu animi levitate seu judi-
cii tarditate. Occurrunt enim haud dubie in iis multa, quae quin
vere ac recte per allegoriam exponi possint, dubitari vix potest. Dif-
ficultatem tamen vel in his facit hoc, quod epicae narrationis indoli
adversatur, si quid allegorice in ea exponi dicendum est. Facta enim,
ad animos miratione et delectatione tenendos idonea, illa postulat,
non ea, quae argutiis et subtilitate cogitationis delectent. Qua in re
cum saepe animum cogitatione defixerim, visus mihi sum deprehen-
dere id, in quo totius rei cardo vertitur, ut et fabularum HomERICA-
rum ratio reddi possit aliqua, eaque satis commoda et consentanea,
utque simul carminis epici indoli et naturae nihil adversetur. Home-
rici scilicet artificii poetici summam laudem arbitror contineri hoc,
quod ex vetustioribus cosmogoniis ac theogoniis fabulas, physici ar-
gumenti rebus declarandis excogitatas, in epicam narrationem ad-
scivit, easque, tamquam vere gestas et ab ultima hominum memoria
repetitas, est persequutus. Hoc illud haud dubie est, quare fabu-
lis istis inesse plerumque videtur sensus aliquis reconditor, qui ad ipsum
quidem poetam, ad ejus consilium et carminis vim, valere nec de-
bet, nec potest, originem tamen et causam inventi poetici indaganti-
bus si obversetur, non modo poetam ab omni reprehensione liberat,
verum etiam ingeniosae inventionis laude cumulat, ad vetustorum au-
tem hominum sensum et sermonem aperiendum et declarandum plus
quam facile credi potest utilitatis habet. Demonstratur is poetae
mos et uberius illustratur eodem instituto, quod ille in caeteris fabu-
lis retinuit, cum antiquiorum carminum argumenta ethici argumenti
similiter suis carminibus intexuit, una cum fabulis veteris Graeciae a
majoribus acceptis et vetere more ac sermone narratis. Quae a me

posita cum mutuam sibi lucem foenerentur, dilucidanda a me et in hac mea commentatione summatim exponenda visa sunt: ut adeo hoc ipso mythicae rei, quam Homerus tractavit, et a qua omnis omnino poëticae ornamenta mythica profecta sunt, vim et rationem omnem paullo subtilius et accuratius, quam ab aliis factum est, declaratam a me dari arbitrer, cum partim ea, quae ex vetere cosmogonia deduxit, partim quae ex antiquioribus carminibus aliis mutuatus est, partim quae ex priscorum hominum narratione accepta ad veterem narrandi morem exposuit poëta, commentatione hac persequar.

Ponuntur itaque, quod ipsa res docet, a me duo, de quibus veteres inter se contenderunt plurimum: primum, poëtam non omnia finxisse, ne invenisse quidem, sed pleraque aliunde accepisse; a) tum vero, fuisse jam ante Homerum et poëtas et vero carmina plura, quae ille ante oculos habuit, ex eorumque rivulis suas areolas irrigavit. b)

Quae

a) Bene Strabo, ubi adversus Eratosthenem disputat, qui delectationis causa pro lubitu fingere Homerum contendebat, Homericum esse ait veris ficta addere, non autem omnia fingere: lib. I, p. 38. A. *Εκ μῦθους δὲ ἀληθούς ἀναπτειν κινήν τερατολογίαν, οὐχ Ὀμηρικόν.* et p. 45. A. *το δὲ πάντα πλαττεῖν οὐ πιθάνει, οὐδ' Ὀμηρικόν.* Etsi nec illud verum, quod ille mox adjicit, φιλοσοφία ejus ποιῶσιν esse, consilio quidem et instituto poëtae; etsi res ipsa ita ferre debuit, ut ea, quae a poëta narrandi causa essent carmine condita, sequentibus aetatibus aut pro fundo aut pro exornatione philosophicorum placitorum et essent et adhiberentur. Etiam Euseb. ad Odyss. pr. *τοῖς θρυλλομένοις ἀληθεσι προστίθησι τὰ οὐκ ἀληθῆ;* quod saltem ad Odyssaeam bene dictum videri debet.

b) Ipsa res satis docet, tam elaboratum carmen, tantam doctrinam poëticam, tam numerosam et concinnam orationem, tam subactum et poëticae suavitati copiae et ornatui accommodatum sermonem, quem Homerus in promptu habuit, nullo modo esse potuisse, nisi jam satis multis poëtarum studiis id effectum fuisset. ut expolita et exculta essent omnia. Quid? quod ipse Homerus Phemium et Demodocum carmina decantantes inducit, et Menelai atque Agamemnonis αἰδοὺς commemorat, et Odyss. X, 351. 2. amare ait vulgo homines ac praeferre carmen recens et novum veteri et noto. Fuisse adeo eo tempore et vetera et recentia carmina, alia ex aliis, necesse est. Laudantur etiam multi poëtae et vates ante Homerum; et ipsa Orphei, Lini aliorumque nomina, etsi fabulis celebrata, satis ta-

Quae quidem hic copiose ut exponam, a me exspectari non potest, cum ab aliis jam satis declaratum esse videri debeat. Illud vero quin strictim persequar committere non possum, ut ostendam, fuisse jam cosmogonias ante Homerum, hoc est carmina, in quibus rerum origo veteri more ac sermone exponeretur; ut adeo Homerus in promptu haberet, quae inde mutuari et, dum nova arte tractavit, propria sibi facere posset. Vetustissimorum Graeciae populorum, ut aliarum barbararum gentium, quae sparsis sedibus habitant, religiones diversas ac varias fuisse dubitari nequit. Acceptum aliquod a majoribus obscura de causa et origine numen ab initio singulis familiis, mox, cum aliqua familia ac stirps insigniores inter caeteras opes consequeretur, pluribus aliis, quae clientelae seu amicitiae et familiaritatis jure iis se adjunxerant, certo ritu cultum, tandem totis vicis ac pagis, aut populo communi stirpe oriundo commune factum est. Nomen cuique numini adhuc nullum erat, c) cum nec requireret quisquam, nec, nisi comparatione plurium inter se numinum facta, aut vicinarum urbium contentione orta, aut alia simili de causa, nominis discrimen reperiretur. Inde provenit tantus numerus deorum *πατρων* et dii urbium et arcium praesides, Minerva *πολλας*, Juno *ακραια* et sic porro. Investae inde in Graeciam ab advenis religiones peregrinae, Aegyptiae quidem a Danao et a Cecrope, Phrygiae a Pelope, a Cadmo Phoeniciae. Successere teletae partim ab advenis, partim ab iis, qui philosophandi prima experimenta fecerant aut aliunde acceperant, conditae; e quibus multa in vulgus venere, partim e Samothracicis sacris, partim ex Orphicis. Inter haec praecipua claritas nonnullorum templorum vel sacrorum fecit, ut etiam ab aliis adscisceretur ea religio: atque sic Jovem Dodona, Junonem Argos, Vulcanum Lemnos, Bacchum Thebae, Apollinem Delphi, Minervam Athenae, Mercurium

E 3

Ar-

tamen docent fuisse fidem ei rei inter veteres habitam. v. Plutarch. de Musica pr. Fabric. Bibl. Gr. To. I. pr. Marsham in Mar-

mor Parium ap. Maïtt. Marm. Oxon. p. 304.

c) Hoc Herodot. diferte lib. II, 52. et 50-54.

Arcades, alios alii reliquae Graeciae impertiverunt ac communicarunt. Cum semel sacris ritibus et epulis adhiberi carmina et chori sollennia coepissent, ecce in laude habiti vates. Per teletarum autem operta, forte et ab iis, qui Phoenicem vel Aegyptum adierant, exortum studium super rerum initiis et originibus philosophandi; cumque, ut vetus sermo et mos postulabat, ad personas revocarentur res etiam notione animi et mentis vi conceptae, natae inde sunt cosmogoniae, et ex iis theogoniae, non quidem illae statim perpetuo aliquo filo decurrentes, sed singulis rerum capitibus a pluribus, et diversis modis, tractatis. Ita evenit, ut verbi causa elementorum numerus, ordo ac conflictus, eorumque ortus ex chao, descriptio, et in hanc praesentem rerum speciem conformatio, magna fabularum varietate, conflictibus ac praeliis deorum, Jove rerum potito, et sic porro, exponeretur; cum alii summas partes darent aetheri adeoque Jovi, alii aquas, adeoque Oceano; tempus autem quod antecesserat istum rerum ordinem, per Cronum ac Titanes declarabatur, quorum deturbatio in Tartarum finem iis elementorum dissidiis impositum arguebat. Nec vero hoc philosophandi aut narrandi genus recte satis appelletur allegoricum; cum non tam sententis involucria quaererent homines studio aliquo argutiarum, quam quod, animi sensus quomodo aliter exponerent, non habebant. Angustabat enim et coarctabat spiritum, quasi erumpere luctantem, orationis difficultas et inopia, percussusque tanquam numinis alicujus afflatu animus, cum verba deficerent propria et sua et communia, aestuans et abreptus, exhibere ipsas res et repraesentare oculis, facta in conspectu ponere, et, in dramatis modum, in scenam proferre cogitata allaborabat. Qui itaque aliqua de re dicere vellet ac disputare, jam ab initio, cum ad dicendum surgeret, aucta animi vi et impetu, tanquam flammae ardore et fervore incaluerat, et quasi numine correptus vaticinari videbatur; ita ut, quicquid antiquiores homines publice aut omnino serio dicerent, ex divino afflatu ac contactu proferre et sibi et aliis videri deberent. Intelligent haec a me dicta si
qui

qui ad publice dicendum prodierunt animis graviter percussis et venis concitatore sanguinis motu salientibus. Accedebat sermonis semel in hunc genium, in hos numeros, in hanc copiam rerum ac verborum deflexi ac concitati impetus, conjunctusque plerumque cum carmine fidium vel tibiae concentus ac saltatio.

Jam, inter haec, duo exorta sunt ingenia, Hesiodus et Homerus: et alter quidem, Hesiodus, quid in poëtice et in fabulis novaverit, alio tempore ex meo sensu declarabo; Homerus autem, cum plurima in promptu sibi esse videret poëtices praesidia, inprimisque sermonem copiosum, ornatum, numerosum et sponte quasi in versum heroicum defluentem, sollertia tamen animi singulari et arte observavit nonnulla quibus narratio epica ornari posset, ea nempe ipsa de quibus nunc acturus sum, et inter quae primo loco commemorandum venit acumen poëtae illud, quod fabulas cosmogonicas, philosophandi causa a superioribus poëtis inventas, ipse in facta et res gestas mutavit, quibus ita uteretur, ut iis tanquam fama ac majorum fide acceptis alia superstrueret, novumque adeo ac mirum rerum narratorum ordinem produceret, quibus dii ipsi interessent, partim ipsi ardua et difficilia molientes, partim heroibus ardua molientibus adstantes, utque adeo mirificam suavitatem ac delectationem audientium animis excitaret, quoties ea, quae antea in aliis carminibus alio sensu commemorata audiverant, nunc tam commode et ingeniose ab Homero pro suo consilio inflexa et ad rerum veritatem attemperata viderent. d)

Sed

d) Inter varia veterum Grammaticorum commenta, inprimis apud Eustathium, sunt, quae ad hanc observationem ac judicium de fabulis Homericis interpretum animos vocare potuissent. Fuere quoque passim viri docti qui viderent, „fabulas nonnullas Homericas „non esse ab eo confictas, sed ab anti-

„quis philosophis petitas, qui elemen- „torum mutationes rerumque natura- „lium formandarum rationem sub huius- „modi fabulis soliti essent docere., Ita Clarkius, in paucis, quae ex eius commentariis tollere velis, praeclare hoc vidit ad Il. a, 399. s, 385. v, 18. et passim alibi. Cum tamen nec ipse, nec alii

Sed exemplis declaranda sunt quae modo exposui. Jam in veterum cosmogonia, antequam natura in hanc speciem fuit digesta, creditam esse constat rerum omnium in caeca mole confusarum perturbationem. Ea declarata per Eridem: hinc adscita *Eris* a poetis etiam in aliis rebus, et potentissimis diis illa annumerata. Tempus vero illud rerum perturbatarum, earumque in melius mutatio per Cronon, omnes liberos devorantem, cum nulla naturae species ac forma ad hoc usque tempus provenisset, et per Titanum pugnam eorumque in Tartarum dejectum fuit declarata. Digesta hinc elementa in praesentem rerum ordinem, caelum, mare ac terram; ita Jupiter regnum occupavit cum fratribus. e) De his, quae notissima sunt, plura addere nihil attinet. Etiam illud satis notum, cum rerum primordia multi ab aqua repeterent, Oceanum hinc factum deorum parentem rerumque originem f): sed alii praeter aquam assumebant aliud elementum, et το ξηρον cum τῷ ὕδατι jungebant, alii aërem superiorem et inferiorem constituebant; utrique alterum *Αἰα* alterum *Ἡφα* appellabant.

Ab

alii haberent, quomodo hoc placitum ex ipso Homericæ saeculi usu, rerumque, quae tum esse debuere, ratione et necessitate, tum ex mythorum et veteris sermonis indole ac natura, declararent, iterum dimissum est manibus inventum praeclarum, et ad omnem interpretationem, etiam sacrorum librorum, utilissimum. Ita ad Clarkiana subnotatum videas a Ven. Ernestio: „Immo philosophi fabulas interpretationibus physicis, commendare ac defendere tentarunt; (verissime utique, sed id ad serius aevum pertinet, non ad Homericum.) „Putem, „potius aliquid verae historiae subesse, „quod poetae suo more ornatus et mirabilius fecerint.“ Etiam hoc vere observatum, sed de aliis, quae poeta apponit, ex ipsa heroum aut majorum vita

petitis, non autem de diis, cujusmodi illud est, de quo e. l. agitur. Tam multum refert, animum ad tempora revocare, in quibus seu poeta, seu heroës, quorum res narrat, vixerunt. Scilicet vivendum est quodammodo cum ipsis, videnda quae illi viderint, sentienda quae illi senserint; quod nisi, seu natura magistra seu doctrina et usu, consequutus fueris, deponendus ex manibus est Homerus.

e) Et si Pluto Homericæ saeculo recentior est. Hadem ille memorat, et eum Jovi fratrem additum ab Homero memineras ex Il. o, 188.

f) Ωκεανοντε θεων γενεσιν και μητερα Τηθεν. et aliis locis: Ωκεανον, δεκα γενεσις παντεςαι τετυκτο. Itaque in theogonia deorum turba ab eo procreata,

Ab hoc philosophemate magnum fabularum numerum ductum videre licet: inde enim ortum est commune Jovis et Junonis genus, hinc illi, frater et soror, simulque nuptiae inter eos junctae; quae et ipsae arguere videntur inventum ejus aetatis, qua nondum incestae haberentur inter fratrem et sororem nuptiae. g) Locus ille per se suavissimus de Junone, Jovem, ut secum congrediretur, fraude et illecebris pelliciente, haud dubie ex vetere carmine expressus est, in quo ex aëris superioris et inferioris constitutione, et natis inde pluviis ac roribus, ducta erat terrae fertilitas. h) Porro aëris superioris et inferioris, seu atmosphaerae nostrae, perpetuus conflictus, motus et quasi reciprocus aestus, per Jovis et Junonis dissidium declaratus, fabulas peperit Homericas, de perpetuis inter Jovem et Junonem jurgiis: hinc nati Junonis mores, i) ad superbiam ac pervicaciam proniores, ingeniumque asperum ac molestum, adeoque accommodatissimum poëtae consilio, cum numen requireret, quod moram injiceret rerum successibus seu Jovis consiliis. Nota est HomERICA fabula de Junone in aethere suspensa, binis incudibus ex pedibus appensis: k) Nullus dubito affirmare, profectam eam esse a vetere poëta, qui elementorum ordinem docere, et aërem supra terram et mare, infraque aethem, ferri medium, et a crassiorum horum elementorum exhalationibus condensari, significare voluit. Interpretatus hoc deinde est sive Homerus, sive alius poëta, in eum sensum, ut ad iram Jovis in Junonem referret, cum, eo per somnum sopito, Herculem a Troia reducem immissa gravi tempestate per mare jactatum ad insulam Con deduxerat. l)

Nec

g) Varie narrationem fuisse ornatam arguit versus 396. Il. ξ, εις ευνην ελθοντες, Φιλους ληθοντες τοκηας.

h) Il. ξ, 292. sq. Docent ipsi versus adjecti ibid. 347. Τοισι δ' υπο χρωον δια etc.

Comm. Soc. Gott. T. VIII.

de verna rerum progerminatione.

i) Constitutus, quod nos dicimus, ejus character.

k) Il. ο, 18. sqq.

l) Ibid. ο, 24. sqq.

* F

Nec altera fabula, quae nobis facile nunc risum exprimat, de catena a Jove ex Olympo demissa et suspensis ex ea diis, *m*) aliam originem habuit, quam quod aliquis vetus poeta elementorum ordinem ab aethere inde descendentem declarare voluit. Eodem revocare licet fabulam in ipso statim Iliadis aditu obviam, *n*) cum Jovem Juno, Neptunus et Minerva vinculis ligasse narrantur, a quibus eum liberavit Thetis, adhibito Briareo, seu Aegaeone. Ad physicam veterum haec, cum primum inventa sunt, spectasse, liquere arbitror: aethere in rerum origine caeteris elementis impeditum dicere voluit aliquis, aëre, aqua et igni, quem forte tertio loco declaraverat seu per Minervam, seu, quod probabilius fit, per Apollinem. *o*) Accepit tandem caelum seu aether locum summum eumque certum, quem per Thetidem habuit, quaecunque tandem nomini subest causa *p*), virtute tamen, vi ac potentia aliqua Jovi propria, quam per Briareon declaravit Jovi mox in throno affidentem. Etiam duplex Briarei et Aegaeonis nomen antiquitatem fabulae sapit. Nec tamen in his allegoriae quicquam tribuisse putandus est Homerus, *q*) sed opportune hoc veteri

m) Il. 9, 18. sq.

n) Il. α, 396. sq.

o) Nam alia olim erat lectio καὶ Φαίβοις Ἀπολλων, quam Pindari quoque vetus Scholiastes agnoscit ad Ol. VIII, 41.

p) Non improbable est, ipsam notionem του τιθεσθαι, θεσιν, in Thetidem, deam, fuisse mutatam. Fuit is antiquissimorum philosophorum mos, quem ex multis aliis cognoscere licet. Ita Briareus quoque vim ac robur declarat, et Aegaeonis nomen non aliam causam habere videtur, quam veterem stirpem του αἰσσαιν, seu αἰξ, αἰκος, seu αἰξ, αργος illa fuit, unde αργος, de procellis, et ναιταργις, cum aliis. Forte nec ipsa Jovis Aegis aliam habuit originem, quam ir-

ruentis dei impetum. Nec Ἥρα alia ab initio fuisse videtur, quam ηρ h. ἀρη. Sed de his nec contendere cum quoquam velim, nec iis, tanquam fundo, aliquid superstruere.

q) Allegorias multas commemorant Schol. et Eustath. p. 122. 3. Est etiam inter eas θεσις, ἡ του παντος κατα φυσιν θεσις. Atque haec et similia in fraudem inducebant Stoicos inprimis et Grammaticos, ut poetae arcanum aliquem et allegoricum sensum inferrent, quem ipsa res non respueret, nec tamen carminis ratio aut poetae consilium admitteret. Scilicet ortum habuerat fabula ab aliquo philosophemate: sed apud Homerum naturam illam exuerat.

teri carmine usus est, ut beneficio antiquo obligatum Jovem facilem exoratu fore Thetidi matri, doceret Achilles.

Alio loco Juno se apud Oceanum et Tethyn educatam narrat, tum cum Jupiter Cronum in Tartarum deturbabat. r) Habuit Homerus hoc quoque ex vetere carmine, quo ortus aëris seu nubium in ipsis rerum primordiis ex aqua, seu vaporibus, quos a terra exhalante in altum sublato aër imbibit, descriptus erat. s) Quod jurgia eodem loco inter Oceanum et Tethyn intercedentia memorat, ad aliud nescio quid spectare debuit.

Ignem ab aëre conceptum declaraverat vetus poeta per Vulcanum ex Junone natum. Subnatae mox fabulae inde plures, quae ad cosmogonias referendae esse videntur. Natus a matre occultatur in Oceano, a Thetide et Eurynome t) exceptus, ibique novem annos in occulto exigit. u) Idem iterum in Olympum receptus, cum matri opitulatum venisset a Jove male mulcatae, id quod adeo ad supra memoratam fabulam de Junone in aëre suspensa spectare debuit, a Jove caelo dejectus in insulam Lemnum delatus est x); id quod ab aliquo poeta petiitum esse videtur, qui sive ignis in aëre explosionem, sive fulmen in Lemno cadens exardescente terra descripserat. Quod claudicare ex casu et infirmitatem retinuisse Vulcanus dicitur, ingeniose inventum ad significandam flammae naturam imbecillam per se ac nullam, nisi vires ab alimentisumat. y)

Diversis modis idem argumentum tractatum esse videtur ab aliis: nam narratum erat a nonnullis, Vulcanum ex Olympo a

F 2

ma-

r) Il. 5, 201-4.

s) Haecenus recte ap. Eustath. p. 978. l. 42. τὰς ἐκείθεν αἰνιττεται ἀναδυμνασίαι. Contra Il. 9, 60. Juno Thetidem educasse ait.

t) Quae et ipsa una est Oceanidum, Apollodor. l. 1, 2, 2. Hesiod. 9. 358.

u) Il. 6, 395. sqq.

x) Il. 2, 590. sq. add. 9, 18. sq. Cf. Scriver. Collectan. vet. Tragic. in Attio p. 137.

y) Omnis ἀσθενεία per claudicationem vetus aetas declarabat. v. Ueber d. Ka- sten d. Cypselus, p. 34.

matre Junone praecipitatum, ut injuriam ulcisceretur, misisse matri aureum thronum, occultis vinculis eam, cum insideret, ambientem ita ut in aëre librata penderet, diuque Vulcanum omnes preces rogantium, ut matri succurreret, respuisse, donec Bacchi arte ac dolo iterum ad Olympum esset reductus. Etiam artificibus Juno pendens et a Vulcano liberata operum argumentum fuit: ut in vetere pictura templi, quod Liber Athenis habuit *z*), et in throno Apollinis Amyclaei. *a*)

In fuga Trojanorum versus Xanthum, eorumque caede in ipso flumine ab Achille facta, quoties in Vulcani pugnam cum Xantho, tum in pugnam deorum inter se, incido: *b*) nunquam non vestigia deprehendere mihi videor non obscura, quae mihi fidem faciant suspicanti, omnem hanc carminis particulam ex veteri narratione pugnae elementorum inter se, tanquam lite et diffidio aestuantium, esse decerptam. Quid? quod ipse poeta aliquo loco veterem fabulam in memoriam revocat: congressum aliquando cum Apolline esse Neptunum *c*): quod haud dubie in antiquiore carmine ad pugnam sicci cum humido (*του υγρου και του ξηρου*) spectaverat.

Sunt multa alia ex cosmogoniis petita, quae, nisi hoc memineris, mira aut absurda videri possint. Ita, quod Nox potentissima deorum appellatur, quam Jupiter ipse reveretur: *d*) quod Dii jurant per Stygem, quod Japetus et Cronus in Tartaro sedent, omninoque ea quae de Tartaro narrantur, *e*) ex cosmogoniis sunt adscita ab Homero

z) Pausan. I, 20.

a) Ibid. III, 17. p. 251. pr.

b) Il. φ, 328. sqq.

c) v. 476. 477. Irata Diana Apollinem increpans: Μη σου νυν εστι πατρος ενι μεγαροισιν ακουω Ευχομενου, ως το πριν εν αθανατοισι θεοισι Αντα Ποσειδαωνος εναντιβιον πολεμιζειν.

d) Il. ξ, 259. Νυξ — δημητρια θεων — et 261. Ἀστειο γαρ etc. Etiam ibid. v,

275. quod Charis Somno nubit.

e) Il. θ, 13. sq. 478. et al. Cf. Hesiod. Θ, 717. sq. Diversus ab eo Hades, qui ab initio obscurum et tenebrososum aërem significasse videtur: etsi et is plerumque *αηρ* apud Homerum est. Tartarus contra sedes est Croni et Titanum. Cf. Il. ξ, 274. 9. Hades autem factus is quem appellant seniores Plutonem, Jovis frater,

mero. Enimvero semel monstrata re, facile cuique erit, exempla plura observare et in hunc censum referre. f)

Sed ex fonte hoc et principio, quod vetus Graecia suarum religionum habuit, constitui et illustrari possunt nonnulla alia, quorum ratio aliqui eum, qui inquirat, fugiat. Deorum pugnae, sive inter se, sive ut auxiliarentur mortalibus, frequentari coepere exemplo cosmogoniae, in qua elementorum pugna per deos praeliantes erat reddita. Habuit adeo in his paratam inventi et materiem Homerus et defensionem: et illa aetate homines nihil in eo videre debuere, quod aut insolens esset aut displicere posset.

F 3

f) Ita Nereidum nomina ex Cosmogoniarum auctoribus ducta Il. 6, 37. sq. Confer modo Hesiodi Θ. item Oceanidum et ceterorum numinum marinorum.

In iurejurando Jovem, Flumina, Terram, Inferos memorari videmus: ut Il. 7, 276. sq. 1, 258. sq. Scilicet ex antiqua religione per cosmogonias descripta.

Themis, serius ad iustitiam declarandam est adhibita, quae antea Δις erat; in antiquioribus carminibus, naturae legem declarasse videtur; haecenus Horae et Fata seu Parcae partu edidisse dicta, v. Hesiod. Θ, 901. sq. ita quoque in antiquioribus monumentis exhibita, ut in Junonis templo Olympiae cum Horis stabat Themis earum mater. Paus. V, 17. Erat quoque ejus ara in Alti, ibid. 14. Troezen adeo τῶν Θεμίδων ara, Il, 31. p. 184. itaque etiam in deos ei jus et potestas erat. Homerus e veteri more duxit hoc, quod aliquo loco (Il. 5, 4.) a Themide deos convocari jubet, et quod Juno inter ceteras deas Themidis reverentia inprimis ducta videtur. Il. 6. 87. sq.

Erinyes pertinuisse videntur ad plura, quam ad ultionem piaculi, inprimis ex caede parentum contracti: (etiam hoc prae-

cipuum munus dearum harum ex symbolica ratione, v. c. Il. 4, 454. sq. Ex hoc illustrandus locus Il. 6, 204. Erinyes semper comitari fratres majores natu, ut scilicet puniant minores natu fratres, qui reverentiam ex priscorum saeculorum more fratribus natu maximis debitam non praestarent.) At enim Il. 7, 418, Xanthi vaticinantis os cohibent Erinyes, ne plura proferat.

Suave est, quod de Dionysio seu Baccho narratur, a Lycurgo Thrace cum Bacchis fugato: subiisse ille mare et Thetidis gremio exceptus esse narratur: Il. 2, 135. sqq. Tacite videas respici in hoc veterem narrationem in cosmogoniis, sed traductam ad merum aqua mistum. Alia jam ante Homerum inventa fabula respicitur Il. 5, 92. ubi cf. Eust. de vase vinario, quod Thetis pro munere tum a Dionysio acceperat; quodque Achilles a matre donatum cineri recipiendo destinaverat.

Fatalem necessitatem pluribus modis expresserat antiquitas. Erat Μοῖρα, vel Μοῖραι, erat Κῆρ, et sic porro: etiam Αἰσα, v. Il. 5, 127. sq.

posset. Fuit perpetuus, ut Orientis ita veteris Graeciae, mos, ut omnia quae fierent praeter morem, aut causa obscura rei haud satis cognita, aut inopinato saltem, referrent ad interventum deorum; numen omnibus, quae gererentur, interponerent; casus omnes repentinos, etiam ea, quae consilio, arte aut sollertia curata erant, deorum operae ac praesentiae tribuerent. Ita nihil gestum, nihil actum, in quo non dii intervenirent; versabantur ii in medio hominum deliberantium, pugnantium, aderant iter facientibus, navigantibus, opus parantibus et sic porro. Ad poëticam vim nihil cogitari potest magis accommodatum. Homeri autem ea fuit felicitas, ut haec forte primus animadverteret et ad epicam poësin adhiberet. Interponit itaque deos rebus gestis omnibus, ut eorum consilio, studio et opera fieri narret ea, quae hominum mentes vel manus effecerant. Nihil est quod non a Jovis aut Minervae aut Junonis aut alterius suasu vel hortatu vel monitu profectum sit. Necdum de machinis poëticis aut simili invento arguto cogitabat poëta, sed narrabat, ex hominum qui ante se fuerant, more ac genio, ea quae vere gesta esse acceperat. Inprimis in iis, quae praeter opinionem eveniunt, scite deorum opera utitur, ut causa reddatur haud dubie auditu incundior, quam si forte ita evenisse res narraret. Ita Teucer sagitta in Hectorem depromta nervum arcus rumpi videt. Casu factum diceret alius, aut causa aliqua ignota. At apud poëtam Teucer statim animadvertit divinitus hoc evenisse, et divinam aliquam vim intercessisse; et Hector hoc idem iudicio suo firmat. g) Cum autem de divina natura eo modo sentiret rudis illa aetas, ut virium tantum animi ac corporis praestantiam ei tribuerent, de praestantia autem ethica et sanctitate parum cogitarent: mirandum non est, si consilia insidiosa et fraudes, una cum odio et invidentia, non minus diis tribuunt quam heroibus. Notio του Θεου ad multas res patet quae aut cogitatione tantum comprehenduntur, aut etiam ad res foedas dictu audituque, atque adeo ad monstra, aut ad ea, quae praeter natu-

g) Il. 9, 461-467. 489-93.

naturam fiunt aut nascuntur. Ita Chimaera *Σειον γένος*. *h)* Itaque potuere etiam fingi equi a diis nati, quippe celeritate insignes et ventis pares, ut et a ventis nati videri possent, sicut equi Achillis ex Zephyro ab Harpyia Podarge suscepti: *i)* et Aeneae equi a Borea prognati. *k)* Quod cum semel admississent animi istorum hominum, non adeo mirum est, tributa iis quoque esse nonnulla quae communem equorum naturam excedunt, adeoque Xanthum vaticinari. *l)* Aliud est quod ex vetere illa poetarum oratione in consuetudinem abiit, ut exemplo deorum proposito, adfuescerent heroum genus a Jove aut alio deo repetere; quod quidem ab initio tantum ad veterem loquendi usum pertinuit, ut verbi causa omnes reges a Jove natos appellarent, *m)* ad principatum eorum inter mortales et dignitatem eximiam declarandam, nec amplius quicquam in eo nomine spectarent. Apollinis progenies habiti sunt omnes vates, Mercurii viri sagaces ac veruti, ut Sisyphus: ita ut Homerus adhuc Martis subolem appellet virum fortem, cujus patrem eodem loco apposuerat. *n)* Neptuni proles appellata est hominum genus ferum et corporis robore animique superbia ferox, quemadmodum Aloidae, Neptuni filii habiti, cum tamen verus pater esset Aloeus, *o)* item Aetoridae, Cteatus et Eurytus. *p)* Quorum ortus obscurus erat, inprimis in terra ignota, e Flumine seu Nympha editi dicebantur. *q)* Ex hoc tamen more loquendi ductae videntur succedente tempore fabulae multae de deorum amoribus, ut ornaretur illud, quod simpliciter, alio quidem sensu, dictum erat.

h) Il. ζ, 129.

i) Il. π, 150. sq. a Neptuno Peleo dati, ψ, 277. sq.

k) Il. υ, 227. sq. Etiam Adraisti equus Arion, *ὃς ἐκ Διοφιν γένος ἦεν*. ψ, 347. ubi v. Schol.

l) Il. τ, 404.

m) *διόγενες, διοτρεφεύς*. Ita Il. υ, 54. de Hectore Priami f. *Ἐκτωρ, ὃς Διὸς εὐχετ' ἐρισθενέος καί τις εἶναι*. manifestum est

simpliciter declarari virum divina virtute praeditum.

n) *οἶζον Ἀρηός*. v. c. Il. υ, 238. Ili filium Hicetaonem — *οἶζον Ἀρηός*.

o) Od. λ, 304. 5.

p) Il. λ, 750.

q) Innumera exempla: v. c. Astropaeus Axii fl. f. princeps Paconum Thraciae, Il. φ, 141.

erat. Ita cum Hercules, Amphitruonis filius, a Jove natus appellatus esset, inventa est a poëtis narratio de Jovis amore in Alcmenam, et sic porro in aliis. Alius fabularum similium proferendarum fons ex vetere loquendi more ortus est, cum ii, qui quacunq; in re praestarent, a diis id didicisse; qui praeclari et eximii muneris vel decoris quid haberent, a diis id accepisse perhiberentur. r) Ornatum adjecere mox poëtae narratione de amoribus deorum inventa, quod jam ante Homerum factum videtur. Ita Ganymedis a Jove raptus ad solam pueri pulchritudinem spectavit, qua dignus videbatur puer qui a diis amaretur. s) Diverso modo, sed simili consilio, ii qui in aliqua re excellunt, diis comparari solent; interdum etiam cum iis certamen inire. Hinc tot fabulae de heroum certaminibus cum diis a poëtis expositae. t) Discernenda in his omnibus est oratio mythica, quae in ornamenta poëtica abiit, a vetere aliquo facto, quod narratione gentilium seu popularium ad hominum memoriam propagatum erat.

Tan-

r) Πανδαρος, ὃς καὶ τοῦτον Ἀπολλων Φοῖβος ἔδωκε. Item, qui aurum tractare didicit, ὃν Ἡφαιστος καὶ Παλλὰς Ἀθηνα Παντοίην τέχνην etc. Antilochus artem aurigandi edoctus a Jove et Neptuno. Il. ψ, 307. et Il. ο, 412. de fabro navale lignum ad amussim affabre poliente, ὃς ῥα δεκασθῆς Εὐ εἶδη σοφίης, ὑποδημοσυνῆσιν Ἀθήνης. Itaque etiam illud, quod Epeus equum Trojanum Palladis auxilio fecisse memoratur, Odyss. δ, 493: τὸν Ἐπειὸς ἐποίησεν σὺν Ἀθήνῃ, ex vetere loquendi more manavit, nec ab initio quicquam aliud declaravit, quam scite et affabre factum opus.

s) Nam Il. υ, 233. de Ganymede: Ὅς δὴ καλλίστος γενετὸ θνητῶν ἀνθρώπων. Τὸν καὶ ἀνῆραν φαντο θεοὶ, Διὸς οἰνοχοοῦσιν, Κάλλευς εἰνεκα οἷο, ἵν' ἄθανάτοισι μετῇ. Ab his elementis quot fabulae ornamenta ducta sunt! Quod

Apollo Admeto serviisse narratur, non aliunde ductum suspicor, quam quod vetus aliquis poëta Admeti pulchritudinem ita declaraverat, tantam eam fuisse, ut ipse Apollo ejus amore corripereetur. Sed ornarunt fabulam postea alii poëtae, qui Amoris impotentiam illustri exemplo proponere vellent: quemadmodum ornarunt copiose narrationem de Apolline et Neptuno Laomedonti servientibus, Il. φ, 224. sq. orta fabula ex simplici dicto: tam praeclare munitam fuisse urbem Trojam, ut ipse Apollo et Neptunus muros duxisse dicerentur. Originis antiquissimae vestigia habet ipsa fabulae indoles subrustica et immanis. v. 452. sq.

t) Ita Thamyris Musas carmine provocat, Marfyas Apollinem tibia, Eurystus Apollinem arte sagittandi. Odyss. δ, 224. sqq.

Tandem ex eodem veterum poëtarum sermone, ut jam ante innuere me memini, aestimanda est perpetua Homeri consuetudo, omnia ad deos referendi, tanquam auctores et actores eorum, quae seu robur eximium seu virtutem animi praeclaram, sagacitatem seu prudentiam non facile obviam prodant: quae res incredibilem opportunitatem praebuit poëtae, ut in majus ac sublimius extolleret et magnifice exornaret omnia. Hector ingens saxum portae castrorum impingit: ecce ipse Jupiter jactum adjuvat. Ajax vulnus infert valida manu: ipsa Minerva in eam incumbit. Myrmidones gravem luctum suscipiunt super Patroclo: ipsa Thetis eum in eorum animis excitat. ^{u)} Et sic innumera. Quid? quod adeo Homerus, quoties praecipuum aliquem ex heroibus vulnere transfigi necesse erat, rem magnifice et ampliter efferrī vidit, si a deo aliquo vulnus inferretur: itaque aut a deo adjutum eum qui sauciat, aut mortali deum subeuntem videmus saepissime. Ita quoque, cum Achilles ab Agenore in campos ab urbe fugae fraude esset abductus, Apollini id tribuere maluit Agenoris forma induto. ^{x)}

Nec tamen veterum poëtarum mos ac studium, symbolice ea, quae vellent, et per mythos declarandi, intra cosmogonias et theogonias substitit, sed ad omnia alia processit, quae narrare instituebant: intelligere enim facile potuere, quantopere ad augendam phantasmatum et rerum animo conceptarum magnitudinem, ad excitandam admirationem, ad orationis sublimitatem et ornatum, illae fabulae valerent. Mythice itaque extulere etiam alia facta physica, ut magnas rerum mutationes ex motibus terrae, incendiis subterraneis et erumpentibus ignibus, quos caelestes appellabant, ex maris seu fluviorum eluvie, et sic porro. Gigantes cum diis certasse, et montes Thessaliae alterum alteri im-

^{u)} Il. ψ, 14.

^{x)} Il. φ, 599. sq.

imposuisse, vulgo nota est fabula, quam nemo nunc dubitat ad magnum terrae motum declarandum valuisse, quo montes disiecti horrendam omnium rerum ruinam ostentarent. Traducta haec Gigantum fabula, seu plurium seu singulorum, ad plura loca, terra concussa, vastata, et Typhonis aliorumque monstrorum nomina ad ignes e terris erumpentes declarandos fuere translata. Irin deorum nuntiam facile effinxit antiquitas, cum arcum caelestem videret a caelo ad terrae oram extimiam pertingentem. Ingeniosum adeo est, quod Minervam de Olympo delapsam arcus caelestis more procurrere visam esse ait poetæ, y) uti alio loco eam meteori interdum oblatis specie descendente exhibuit. z) Omnino animi priscorum hominum uti sensus habebant earum rerum, quae terrorem facere possent, acriores, ita prodigia et portenta, quae inprimis eos afficere solebant, gravioribus rerum phantasmatibus et verborum ornamentis repraesentare norant. Locus insignis in eam rem est de prodigiis, quae procorum in Ulyssis aedibus caedem instantem portendebant. a) Quo procliviores essent ad terrores ex insolitis naturae speciebus objectis, multa inter eas referebant, quae nunc inter laetiora etiam vulgus refert, v. c. arcum caelestem modo dictum. b)

Fuere porro ante Homerum mythi argumenti *ethici*, consilio hoc a vatibus priscis inventi, ut seu, tanquam exemplo aliquo, praeceptum sapientiae declararent, seu ipsum praeceptum symbolice pronuntiarent: uti sequitur aetas allegorias simili consilio reperit. Ex hoc genere *Ate* est, c) vecordia ac stultitia, divinitus immissa (h. e. ex

y) Il. 8, 547. sq.

z) Il. 9, 75.

a) Od. 9, 345. sq. Proxime ejus loci gravitas ad sacrorum vatum loca nonnulla assurgit, in quibus calamitates publicae enarrantur.

b) Il. 9, 549. 550. unde ill. 1, 28.

Sic fulmen *σημα βροτοισιν* Il. 9, 244.

c) Il. 7, 91. sq. 126. sq. qui locus simul luculentissimum exemplum est moris veterum per mythos sensa animi declarantium, etiam argumentantium et causam suam agentium.

ex caussa profecta quam nemo facile assequeretur) animum ita excaecans, ut aut consilia exitiosa capiat aliquis, aut iracundia ultra modum efferetur, aut dicat agatve aliquid inconsulto ac temerarie, quod postmodo noxam inferat. Nam in Jove Ate eodem loco vecordiam inuinit, qua occaecatus Junonis fraudibus irretitum se praebuit. Jam poëtae ea est dea, Jovis filia, omnes in fraudem et in noxam inducere solita; pedibus incedit mollibus seu tacitis, ut in aëre potius ferri quam solo incedere videatur: abripitur enim simili furore animus, te vix sentiente et opinante. Hanc ipsam deam sequuntur *Litae* deae, d) h. preces quibus injuriam ex irae vecordia allatam deprecatur aliquis; Etiam illae sunt Jovis filiae, contabuerunt moerore, oculis intuentur obliquis, tanquam noxae sibi consciae, et claudicant, neque adeo Aten pedibus validam semperque cursu antevertentem, nisi fero, assequi possunt. Atque haec poëta, seu aliunde accepta seu a se excogitata, ita adhibuit, ut symbolice aliquam sententiam ita declarare vellet. Ataliae sunt fabulae a simili ortu profectae, quas ipse in veras narrationes convertit et tanquam gestas res narravit. Ita in Odyssaea Circes fabula ab initio a quopiam ita fuisse constituta mihi videtur, ut voluptatum delinimenta describeret, quibus mentes hominum ad bestiarum immanitatem et impuritatem deprimuntur. Nec dissimile consilium fuisse arbitror invento fabulae de Sirenum cantu. At Homerus ea inter discrimina retulit, quae Ulysses adierat. Fuere alia seu historice narrata, seu ex hominum memoria petita, sed cum consilio salubriter praecipendi ornata, ab Homero autem inter alias narrationes et episodica carminibus intexta: ut de Thamyri vate, a Musis, quas ex mentis arrogantia ad certamen canendi provocaverat, victo et excaecato; e) de Lycurgi simili fato, cum Bacchica sacra abolere vellet, f) de Euryto immatura morte abrepto, quod Apollinem sagittando provocaverat. g) Praeclaros rerum gestarum auctores ex hoc fabularum genere reperit sibi Home-

G 2

rus,

d) v. Il. 4, 498. sq.

e) Il. 3, 595. sq. cf. Apollod. I, 33.

f) Il. 7, 130. sq.

g) Od. 3, 224. sq.

rus, cum per Martem antiquiores robur corporis animique cum feritate ac vecordia conjunctum *h*), per Minervam virtutem ac vires prudentia temperatas, per Mercurium calliditatem et vafritiem in veteri bellandi more utilissimam declarassent, ut ipse eos rebus gerendis praeficeret aut apponeret: sublata tamen illa symbolica ratione, et in agendi arbitros sociosve receptis iis, quae antea notiones animi vi conceptas adhibebant: Fuitque adeo in promptu Homero, per deorum ministeria totam Iliadem praecipitare, deosque ipsis pugnis Achivorum et Trojanorum interponere.

Ad mythorum tandem morem narrare, mythorumque naturae et habitui attemperare videmus Homerum heroum et majorum stirpisque auctorum facta, patrum narratione ac fide accepta. Etiam in hoc genere Homerum auctores habuisse quos sequeretur, nullus dubito: cum multas passim fabulas, tanquam vulgo notas, et ab aliis jam copiose narratas, strictim et obiter attingat, inprimis in Herculis factis, ut eas jam superiorum vatum carminibus celebratas esse necesse sit; eum tamen nihilominus praeclarum hujus generis artificem gravemque auctorem fuisse, ipsum, quod tractat, argumentum belli Trojani testatur, cui sua arte hoc ipsum peperit, ut mirationi sint omnia quae narrat, cum ad mythorum veterum morem sint narrata et exposita. Declarabo haec exemplis idoneis.

Cum Apollo pestilentiae auctor haberetur, ex vetere symbolo solis sagittas pro radiis emittentis, pestem in Achivorum castris ortam merito ab Apolline auctore repetiit: sed accommodate rei causam ad iram dei retulit ex injuria sacerdoti Chrysaë ab Agamemnone illata, spretis patris precibus qui filiam redemptum venerat.

Porro, cum vallum ab Achivis exstructum post eorum discessum magna aquarum eluvie solo aequatum fuisse comperisset poeta, Neptu-
ni

h) Itaque ei additus comes Φοβος, Φίλος υἱος etc. Il. 7, 298.

ni et Apollinis, qui Trojanis studebant, consilio quomodo id factum sit, ornate exponit. i) In his ac similibus manifestum fit poëtae acumen, qui rerum narrationem ita instituit, ut ad fabulas, quae jam tum notae ac vulgatae erant, eam accommodaret. Idem statuendum erit de aliis locis simili artificio tractatis, in quibus obscurior ea ratio est. Cum inter pestilentiam, quae Achivorum castra invaserat, et pugnam conferendam, dierum aliquot interjectu opus esset, duodecim dies lucratus est Homerus ex professione deorum ad Aethiopes. k) Dici vix potest, ad quas argutias et commenta descenderint Grammatici. l) Mihi quidem hoc saltem liquere videtur, fuisse hoc Homerum a vetere poëta, qui physicum nescio quid iis verbis declaraverat, et forte anni in orbem per XII. menses redeuntis descriptionem ita instituerat, ut deos versus Oceanum procedere diceret, cum processum Solis ad alterum hemisphaerium versus Tropicum Capricorni innuere vellet. Nam Oceano includi plagam meridionalem ultra aequatorem, constans vetustissimarum aetatum fuit opinio: porrigi autem secundum littora Aethiopes, non minus opinari necesse erat. Nec tamen Homerum tale quid respicere voluisse arbitrandum est, m) sed usus ille est in suam rem vetere loquendi modo mythico, ad suum consilium translato et inflexo. Deos quidem ad Oceanum invisendum se conferre, etiam aliis modis a poëtis esse narratum videtur: Ita Juno apud Homerum vadere se ad invisendum Oceanum et Tethyn,

G 3

i) Il. μ, pr. cf. η, 443. sq.

k) Il. α, 423-5. Od. α, 22-26.

l) Quod tolerari saltem potest, est, quod de festo Diospolitano narratur, per XII dies celebrato: v. Eustath. p. 128. etsi ab Aegyptiis, qui Graecae antiquitatis laudem sibi arrogarent, hanc rationem esse excogitatam, manifestum mihi sit e Diodoro I, 97. cujus auctoritatem parum vulgo exploratam alia commentatione aequa trutina exploratam dabo. Nonnam

interpretationem, sed contortam et parum probabilem, nuper proposuit G. Costardus, ut Oceanus sit Sinus Persicus, Aethiopes vero Babylonii festum Sacaeorum celebrantes. Sed v. Gött. Gel. Anz. 1769. p. 326.

m) Quales argutiae sunt apud Macrob. I. Sat. 23. Argutantur quoque in epitheto Aethiopum ἀμυμονες, quod tantum ad ornatum referendum: eximii, clari.

thyn, a quibus educata fit. *n*) Et in vetere carmine, quod sub Quinti nomine circumfertur, ipse Jupiter ad Oceanum et Tethyn proficiscitur. *o*) Novasse tamen aliquid Homerus, et ut causam profectionis subjiceret, de sacro Aethiopum fabulam aliquam attexuisse videtur. Nam de sacrificio et hecatomba Aethiopum vere eum narrare voluisse, cum ex loco Odyssae, tum ex alio loco Iliadis manifestum fit, in quo Iris se ad Oceanum in Aethiopum terras pergere ait, ubi hecatombas diis faciant. *p*) Potuit hoc habere ex poetis, qui Persei res narraverant: nam hos diversum prorsus a ceteris fabularum genus mirae audaciae et insolens abhorrensque persecutos esse, mihi in haecinquirenti compertum est ex iis reliquiis, quae ex iis servatae sunt in sequioribus poetis ac mythicis. *q*) Multa in iis ex veterum symbolica ratione profecta esse videntur, nonnulla ex navigatione veterum in Libyam: quae etiam Neptuni seu Posidonis notionem et nomen in Graeciam attulit, cum aquam ac mare per alios deos declararent ceteri poetae. Translata ex fabulis illis nonnulla in Herculis res, profectio scilicet ad Hesperidas et Geryonem; alia in narrationem de Argonautis. Ortum etiam ex iis habuit fabula de Hyperboreis, *r*) de Atlante, quem Arcadia postea sibi vindicavit, et nonnulla alia, quae peculiarem commentationem requirerent.

Vix obscura aliqua vestigia supersunt priscae originis in alia vetere fabula de Venere in adulterio cum Marte deprehensa, et injecto a Vulcano reti; *s*) quam, poetarum ingeniis, a diversa prorsus origine esse deflectam nullus dubito, et ex vetere cosmogonia orientis ductam suspicor, infinitis modis tractata et ornata. In ea Venus modo

n) v. Il. ξ , 200.

o) Quint. Cal. XII, 156. Videtur quoque in numero duodenario aliquid vetustioris opinionis latere. Eum numerum adscivit quoque v. 31. auctor libri XXIV. Iliadis. Forte cum numero duodecim deo-

rum aliquid commune habuit: quos jam apud Aegyptios agnoscebant Graeci.

p) 'Οδῖ παζοὺς ἑκατομβᾶς Il. ψ , 205-7.

q) v. Apollod. II, 4.

r) Pindar. P. X, 46. sqq. ubi cf. not.

s) Od. β , 268. sqq.

modo naturam rerum, modo terram almam rerum procreaticem, modo vim generandi effetasque vires sub veris ingressum renovandi, modo fertilitatem et proventus copiam, modo procreationis stimulum et sic porro declaravit; id quod facile quisque intelligat. Ex veterum opinione modo terra modo natura rerum omnino prodit ex aqua, adeoque nascitur Venus e mari; interdum ipsa speciem piscis habuit, ut Atergatis seu Derceto, interdum reti implicita et capta: unde et Cretenses fabulam de Dictynna sua effinxerunt. Hoc tandem poëtae ad amores cum Marte transtulisse, et hinc fabulam de reti a Vulcano fabricato extulisse videntur.

Adhuc vidimus poëtam fabulis priscis uti sic, ut suo argumento ita eas intexeret, ut ceterarum rerum gestarum, quas expositurus erat, quasi indolem et naturam induerent, partemque adeo narrationis belli ad Trojam gesti eae constituerent. Alias fabulas pro episodiiis interposuit, in quibus interdum diversus narrandi et ornandi mos, aut character mythi diversus, discerni potest. Clarissime hoc declarare licebit, si Herculis res et labores, quos locis pluribus strictim percenset, tanquam fragmenta vetustiorum carminum, in unum locum congero. Herculis autem res multorum veterum carminum argumentum et materiam fuisse satis constat, ut adeo seriores, velut ipsum Pisaudrum, in suis Heracleis, melius disposuisse et ornasse fabulas de Hercule, non reperisse, ex his intelligatur.

Cum semel Juno pro adverso et infesto numine, Minerva pro dea auxiliatrice esset Herculi assignata, cumque in Thebanum Herculem multa essent translata, quae ad Herculem in cosmogoniis frequentatum, aut ad alium Herculem in Samothracicis et Creticis sacris inter Dactylos Idaeos celebratum, spectabant: in proclivi fuit poëtis, imprimis hanc narrationem copiose ornare. Ex his igitur Homerus petiisse dicendus est primo loco illa,
quae

quae de Ate commemorat, cuius fraude Juno usa Alcmenae puerperium dira mora detinuit, ut Eurysthei partus prior esset tempore. *t*) Cum Hercules Troja capta reverteretur, Jove Somni opera sopito Juno gravi tempestate immissa naves disjecit, ita ut Hercules solus ad insulam Con deferretur. *u*) Jupiter expergefactus, fraude Junonis cognita, gravissima ira exarsit: eamque iram mytho veteri supra commemorato exornarant poëtae, ut Junonem a Jove male mulcatam ex Olympo suspensam pendisse narrarent. *x*) Vulcanum, cum matri succurrere vellet, a Jove ex Olympo projectum, Lemnum fuisse delatum, addit Homerus alio loco. *y*) Herculem ipse incolumem Argos reduxit. A ceto, qui omnem illam oram vastabat, liberatos fuisse ab Hercule illo tempore Trojanos, nota fabula est: sed ad ornamenta fabulae spectat, quod meminit aliquo loco Homerus, fuisse murum altum in littore eductum Minervae ope, intra quem se recipere et occultare posset, cum belluam aggrederetur: *z*) occupabant eum murum postea dii, qui Achivorum rebus studebant, in pugna Achillis cum Hectore. Alio loco *a*) Minerva se Jovis jussu Herculem cum ex aliis periculis liberasse profitetur, tum, cum ex Erebo Hadae canem adduceret, ei adfuisse. *b*) Aliud fragmentum ex carminibus de Hercule est, quod Juno ab eo sagitta vulnerata esse narratur; *c*) aliud, quod in pugna ad-

θ) Il. τ, 98. sqq.

u) Il. ξ, 250. sqq. νοσφι Φιλων παντων, aderat tamen Telamon, nam cum eo pugnam adversus Meropes fecit. v. Pindar. Nem. IV, 40-2. I. VI, 46. Apollod. II, 7, 1.

x) v. Il. ξ, 250. sq. ο, 18. 24. sq. Apollod. II, 7, 1. I, 3, 5.

y) Il. α, 590. qui locus ad eandem fabulam spectat.

z) Il. υ, 145. sq.

a) Il. θ, 364. sq. Ητοι ο μιν κλαιεσθαι προς ουρανον etc. Ipsa verba priscum dicendi genus redolent.

b) Alio loco, Od. λ, 622-625. Mercurium et Minervam comites Herculi ad Orcum profecto addit. Nomen Canis non addit Homerus: Cerberum seniores appellarunt. Totum poëtarum commentum natum videtur ex studio, pericula et labores novos et inauditos Herculi excitandi. Erat adeo inter haec et illud: ipsum Orcum eum expugnasse; inde ornata est fabula. Quod de rege Molossorum narrant grammatici, ineptum commentum est.

c) Il. ε, 392.

adversus Pythios Orcum in acie stantem sagitta trajecit. d) Videtur itaque Orcus Neleo ita adfuisse, ut Herculi Minerva, aliis alii dis. Orcus seu Hades e vulnere saucius ad deos discedit, ubi a Paeone sanatur. Haec jam ante Homerum a poetis fuisse fabulis agitata, nemo dubitet, qui haec tanquam nota et vulgaria tantum carptim attingi meminerit. Neque adeo in his inventi laudem habere potest Homerus, defensionem vero in his habet paratam, quoties Venerem vulneratam vel Martem ad Olympum se recipere et a Paeone sanari fingit. Totum hoc fabularum genus ex prisca narrandi formula natum videtur, qua eum, cujus incredibilem fortitudinem declarare volebant, cum diis congressum, atque adeo deorum aliquem vulnerasse affirmabant. Proclive autem etiam ad hanc formulam fuit descendere, cum pugnantibus opitulari atque adeo praesentes adesse deos, quid? quod etiam eidem currui cum his insistere aiebant. e) Quod tandem Homerus Olympum ingressus cum Hebe connubio jungitur, petatum et ipsum est ex vetere sermone, quo deorum felicitas per juventutem aeternam declaratur. f)

Ex prisca narrandi ratione et ex carminibus ante Homerum petita est fabula, quam aliquoties attingit, nusquam persequitur, quippe jam satis vulgatam, de Alodis, h. e. Oto et Ephialte, Aloeï filiis, corporum robore et magnitudine celebratissimis. Novennes jam ter novem cubitorum staturam expleffe, eosque minatos excidium Olympo, sed ab Apolline impuberes occisos g): quae omnia quis non videat, ex

d) Il. 2, 395. sq. ubi 397. *εν πυλῳ εν νεκυεσσιν βαλων*, h. e. *εμβαλων τοις ν. pro εις τους νεκυας*, inter caecos prostravit. Perperam Aristarchus cum aliis Πυλον pro πυλῳ et ingressu Orci acceperunt: ut in descensu ad inferos factum sit, quod nunc narrat poeta. Et si et

in hoc descensu cum Plutone congredi potuit. Cf. Eustath. p. 561, 22.

e) Vide pugnam Herculis cum Cycno, apud Hesiod.

f) Od. 2, 602.

g) Od. 2, 310. sq.

Comm. Soc. Gott. T. VIII.

*H

ex vetere fingendi et augendi audacia, nihil amplius quam immensum robur et maturam mortem referre. Nec magis reconditus sensus est in ea narratione, qua iidem Martem per tredecim menses vinculis habuisse dicuntur: id quod ex antiquo dicendi more eo valebat, quod bellum aliquod exortum sua virtute finierant, saltem per tot menses arma adversariorum represserant. Additur, verendum fuisse, ne Mars aeternis vinculis teneretur, nisi Eriboea noverca Aloidarum eum liberasset. Narratum in carmine, ex quo haec mutuatus est Homerus, suspicari licet aliquid de novis discordiis novercae fraude subortis. h) Male in his allegorias ferere voluere interpretes: sunt ea fragmenta narrationis vetere sermone et narrandi more expressae.

Jam ab his adhuc a me expositis, quae poëtica ornamenta aut narrandi formae cum Homeri tum seriorum poëtarum profectae sint, alia commentatione a me exponetur.

h) Il. s. 385. sqq. Ipsum vocabulum *ἡρώεσσι* vetustatem arguit v. 388. *ἡρώεσσι* pro vinculis ac carcere, poëma-